



Astrid-feber i denne LGBT+-tid: Skæve læsninger af en kærlighedshistorie

af **Jytte Larsen**

Publiceret 29/03/2019 i Bøger/Kultur/LGTB+

BØGER // ANMELDELSE – Interessen for Astrid Lindgrens liv og værk var været stigende i kølvandet på Jens Andersens bestseller biografi ‘Denne dag, et liv’, 2014. I år har Astridfeberen nået nye højder med filmen ‘Unge Astrid’ og bogen ‘Jeg har også Levet! – En brevveksling’ – to skæve kærlighedshistorier fra forskellige perioder i hendes liv, beretter historier Jytte Larsen.

og udviklingen af deres forhold frem til Louises død 1964.

Begge værker synes skræddersyet til disse #MeToo- og LGBT+-tider og har da også fået en overvejende begejstret modtagelse.

Jeg er også solgt, især til bogen, hvis over 600 breve giver et sjældent gennemreflekteret indblik i de porøse grænser mellem homo- og heteroseksualitet, som de tog sig ud i 1950'erne for to kvinder fra henholdsvis udkanten og centrum af Europa.

”Jeg er ikke to, men 100 år ældre end dig”

Astrid og Louise mødtes som frisatte efterkrigstidskvinder med fuld fart på karrieren, nået dertil ad så vidt forskellige veje, som næsten tænkes kan. Mens Astrid i 1920'erne hutlede sig igennem i Stockholm, gjorde Louise karriere i Berlins eksperimenterende musik- og teatermiljø. Da Astrid i 1930'erne løste billet til social anerkendelse gennem ægteskab og kvindeliv i en traditionel børnefamilie, vendte Louise efter en række udenlandske engagementer tilbage til Berlin for at blive en del af den livsfarlige opposition mod det nazistiske styre. Hvor Astrid kunne følge krigen på sikker neutral afstand, blev Louise tvunget til at optræde for tyske soldater i felten. I krigens slutfase fik Astrid sit litterære gennembrud med Pippi Langstrømpe, mens russiske soldater massevoldtog Berlins kvinder, inklusive Louise, i den sønderbombede by.

Disse forskellige erfaringsverdener afstemmes i en brevveksling om alt mellem himmel og jord: Arbejde, politik, bøger, musik, film, familie, venner, huse, haver, rejser, vin, *you name it*. Ligesom de udgør arnestedet for deres fascination og frustration.

“

Hvor svenskprovinsielle Astrid var forankret i
samtidens essensialistiske syn på homoseksualitet og
insisterede på at *være* heteroseksuel, belærte Louise
fra Babylon Berlin hende om, at man kunne *blive*
homoseksuel

Frustrationen indfandt sig efter deres andet nu private møde, hvor Astrid inviterede Louise ind i sit mest intime rum, sommerhuset Furusund i den stockholmske skærgård, men veg tilbage for at dele bord og seng med hende, og herefter dukker op i løbende forhandlinger om deres forhold.

Hvor svenskprovinsielle Astrid var forankret i samtidens essensialistiske syn på homoseksualitet og insisterede på at *være* heteroseksuel, belærte Louise fra Babylon Berlin hende om, at man kunne *blive* homoseksuel. Og at der var rigtig gode feministiske grunde til det netop nu, hvor maskuliniteten havde vist sig fra sin mest destruktive side.

Louise måtte imidlertid indse, at hun ikke bare var ”et par år, men flere hundrede år ældre” end Astrid, og affandt sig efterhånden med, at den forfuede ophavskvinde til Pippi Langstrømpe, når det kom til seksualitet, var en novice uden kontakt til sine følelser.

Denne modvillige og smertelige erkendelse håndterede hun med en blanding af godmodigt drilleri og skolemesteragtig bedrevidenhed, når hun dels beskrev Astrid som ”min lille tungtbevæbnede indianer”, der, når det trak op til nærkontakt, forskansede sig ”klar til at forsvare skalp og wigwam til det sidste”. Dels fejede hendes sociobiologiske bortforklaringer af bordet: ”Du er simpelthen for klog til at benytte dig af så billige talemåder som ”bondeblod””.

Louises overbevisning om, at Astrid gengældte hendes følelser, var primært bundet op på henvisninger til deres samvær. Hun kunne også have ført Astrids breve i felten. Her blot et par eksempler på den for elskende så særegne fortryllelse af steder og ting: På Furusund stod et bed svampe fra haven i Berlin, som Astrid ikke bare døbte ”Louises sted”, men også gjorde til målestok for, hvor meget – eller lidt – Louise tænkte på hende. Og tilsvarende kvitterede hun for en sending af deres yndlingsvin med det glas, hun havde drukket den af – uvasket!

Heteronormativitet før og nu

Stigmatiseringen af homoseksuelle, der blev stavet med lilla stjerner i nazitiden og levede videre efter Holocaust, turde være mere end nok til at forklare Astrids forsvar for skalp og wigwam.

'homofile' netværk. Astrid havde altså den ene skandale efter den anden på nethinden i alle årene med Louise.

“

”Jeg har aldrig oplevet den store passion på den måde, de fleste mennesker synes at have gjort, selvom det heller ikke er noget, jeg føler, jeg har savnet.”

Lægger man dertil Astrids cv i tiden op til mødet med Louise, tegner der sig et billede af en kvinde på vej ud af et mineret felt mod alt andet end endnu et parforhold. Det er en selvstændig pointe, at hun har været yderst karrig med oplysninger om sit privatliv. Da affæren på Vimmerby Tidende langt om længe *breakede* i 1977, affærdigede hun den med *one-lineren*: ”Sønnen ville jeg have, men ikke faderen”.

Selvom ægteskabet med Sture Lindgren udviklede sig til en tung byrde på grund af hans utroskab og alkoholisme, er der blidere toner i de fortsat sparsomme – og instrumentelle! – udtalelser om ham, i 1992 brugt som afsæt for dette generelle *statement*: ”Jeg har aldrig oplevet den store passion på den måde, de fleste mennesker synes at have gjort, selvom det heller ikke er noget, jeg føler, jeg har savnet.”

Som den offentlige persona Astrid havde formet, før den anden feministiske bølge og *queer*-teoretikere havde *mainstreamet* Louises indsigt i, at homoseksualitet ikke er en tilstand, men en seksualpolitisk kategori, skrev hun selvsagt ikke Louise ind i sin kærlighedshistorie.

Det er udgivelsen af brevene blevet en oplagt lejlighed til, og mit bud på ny bundlinje kunne så være, at Astrid med Louise fik mulighed for at realisere, hvad der var blevet hendes ønskescenarium: Et passioneret, platonisk langdistanceforhold med plads og opbakning til hendes karriere.

Det er de begejstrede anmeldere så ikke helt enige i. De godtager udgiverne Jette Glargaard og Jens Andersens kategoriske dikotomi af Astrid som heteroseksuel og Louise som lesbisk, men ikke uden videre eller modsigelser. Fx spørger Jyllands-Postens Henriette Bacher Lind:

og som anes under overfladen, synes jeg, kommer aldrig.

”Mit bondske blod reagerer helt gammeldags kun på det modsatte køn,” skriver Astrid, men hvorfor bruger hun udtryk som ”Min elskovsblomst, min højt elskede, væne lille mø”? Er det ikke at lege med ilden, som Louise bittert antyder?”

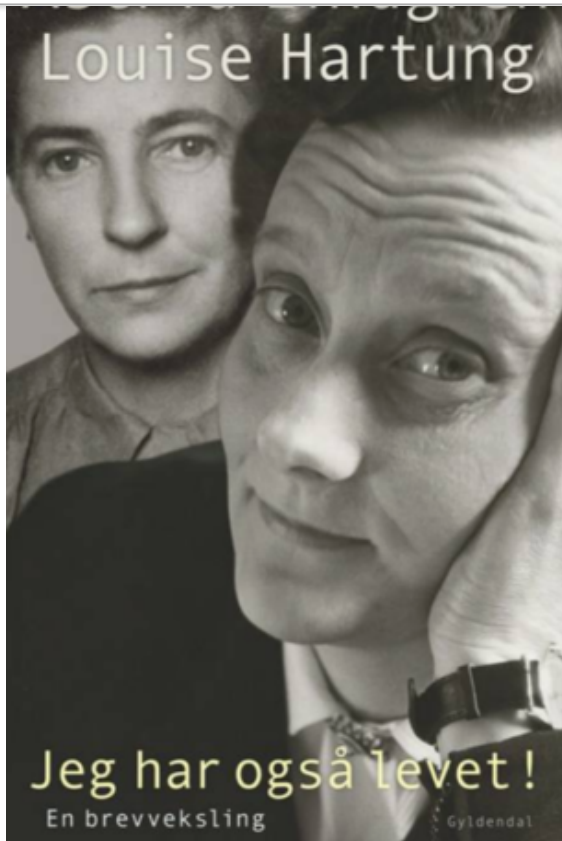
På samme måde har Politikens Lilian Munk Rösing fint fat i Astrids stålsatte afvisning af at sætte sin frihed på spil, men lander alligevel i en firkantet fremstilling af Louise som rethaverisk mand versus Astrid som arketypisk heteroseksuel: ”Den ene kvinde er besluttet på at fremture i sin kærlighed, den anden har gjort ensomheden til sin elskede. Den ene er til kvinder, den anden er til mænd.”

Lieber Boie...hätte ich bienahe geschrieben

I udgangspunktet vidste jeg ikke stort mere om Astrid Lindgren end, at hun havde skrevet Pippi Langstrømpe og en stribe børnebøger, som jeg heller ikke havde læst. Men grebet af Astrid-feberen sad jeg snart med Jens Andersens biografi i den anden hånd.

Det er hos ham, jeg har fundet brikkerne til min læsning af Astrid i mødet med Louise.

Fx. at titlen *Jeg har også Levet* er hentet fra et essay af Astrid om ”*Ich war wohl klug, daß ich dich fand*”, en brevveksling mellem Luise Mejer (1746-86) og Heinrich Boie (1744-1806) – to elskende, der tøvede med at fuldbyrde deres forhold i tide. Den blev blandt de mange bøger, Louise tippede Astrid om, et tilbagevendende tema som en parabel over deres forhold, drømme om fremtidigt samliv og angst for at miste hinanden.



”Jeg var vel nok klog at finde dig”, blev et fælles bonmot. I sit første brev om bogen udvidede Astrid sit arsenal af kælenavne: ”*Lieber Boie... hätte ich bienahe geschrieben*” (Kære Boie...var jeg tæt på at skrive)” og lagde dermed op til et spil, hvor hun med Luise Mejer som alter ego kunne vedkende sig følelser, hun ellers havde benægtet. Det bliver således en ren tilståelsessag, når hun, der selv havde opfordret Louise til at kaste sin kærlighed på andre, betvivlede Luisers motiver for at gøre det selvsamme:

”Luisers og Boies forhold er mærkeligt, synes jeg, her gør hun alt, hvad hun kan, og vil for enhver pris have ham giftet bort med en anden. Det tror jeg ikke på, jeg tror, at hun inderst inde var rasende jaloux, da han blev interesseret i Amalie.”

Og det ligner også en reference til hendes eget ægteskab, når hun forsatte: ”Og så den troskyldige måde helt åbent at konstatere på, at man må gifte sig til penge, nu om stunder bliver det i det mindste fortiet, så godt det lader sig gøre.”

Louise spillede med ved at slå kærlige kors for sig: ”Ha – du kan lige forstå dig i at forveksle mig med den kære Boie!!! Sådan en stakkels

mere og mere i kontakt med den ”store verden”, og (...) både hun og Boie finder modet til at udfolde deres personlige karakter. Det er en ren udviklingspsykologisk historie. Åh, du kan glæde dig!”

Alt det synes Jens Andersen og medudgiveren Jette Glargaard helt med på, når de i forordet skriver: ”Både titlen og de 200 år gamle kærlighedsbreve var som et spejl, i hvilket Louise og Astrid så sig selv og hinanden”.

Men hvorfor ser de så ikke igennem Astrids skrøbelige forsvarsværker og Louises generøsitet, der milevidt fra 1970-ernes betonlesbianisme peger frem mod LGBTI+ bevægelsens frie flow i kønsidentitet og begærsretning?

Astrid Lindgren og Louise Hartung. Jeg har også levet! – En brevveksling.

Redaktion og brevudvalg: Jens Andersen og Jette Glargaard.

580 sider. 349,95. kr. (vejl.)

Foto: Wikimedia Commons.

FACEBOOK

TWITTER

LINKEDIN

PINTEREST

TAGS:

ASTRID LINDGREN

JEG HAR OGSÅ LEVET! – EN BREVVEKSLING

JENS ANDERSEN

JETTE GLARGAARD

JYTTE LARSEN

**DU KAN MÅSKE OGSÅ VÆRE
INTERESSERET I FØLGENDE:**